

Independent Evaluation Commission for assessing the integrity of candidates
for the position of member in the self-administration bodies of judges and prosecutors

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția
de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

*Decizia nr. 22 din 27 ianuarie 2023 cu privire la candidatura Marinei RUSU,
Candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii*

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare “Comisia”) a deliberat în privat la data de 14 decembrie 2022, de 24 ianuarie 2023 și de 27 ianuarie 2023. Membrii participanți au fost:

1. Herman von HEBEL
2. Victoria HENLEY
3. Nadejda HRIPTIEVSCHI
4. Vitalie MIRON
5. Tatiana RĂDUCANU
6. Nona TSOTSORIA

Comisia emite următoarea decizie, care a fost adoptată în acea dată:

I. Procedura

Marina RUSU, judecătoare în cadrul Judecătoriei Cahul, sediul Taraclia (“candidata”), s-a aflat pe lista candidaților remisă de Consiliul Superior al Magistraturii în adresa Comisiei la 6 aprilie 2022 în vederea evaluării pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

Candidata a fost numită în funcția de judecător la 8 februarie 2012, pe un termen de cinci ani, pentru a activa la Judecătoria Cahul, sediul Taraclia. Candidata a fost numită în funcția de judecător la Judecătoria Cahul până la atingerea plafonului de vârstă la 20 mai 2017.

La 21 iunie 2022, Comisia a trimis candidatei un chestionar privind integritatea etică pentru a fi completat în mod voluntar și returnat Comisiei până la 5 iulie 2022. Candidata a transmis Comisiei chestionarul completat la 16 iulie 2022.

La 8 iulie 2022, Comisia a trimis candidatei o solicitare pentru completarea și depunerea până la 15 iulie 2022 a Declarației de avere și interese personale pentru ultimii 5 ani, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare “Legea nr. 26/2022”). Declarația include, de asemenea, lista persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și în serviciul public, așa cum prevede același articol. Candidata a prezentat Comisiei declarația completată la 15 iulie 2022.

Comisia a obținut informații din numeroase surse pentru a evalua integritatea financiară și etică a candidatei. Sursele din care s-au obținut informații cu privire la candidații evaluați au inclus, în general, Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, instituții financiare, instituții publice, surse deschise precum rețelele de socializare și reportajele jurnalistice de investigație și rapoartele membrilor societății civile. Nu toate sursele au furnizat informații referitoare la fiecare candidat și nu toate informațiile furnizate

de surse cu privire la candidat au fost pertinente pentru evaluarea Comisiei. A fost verificată corectitudinea și relevanța tuturor informațiilor primite.

În cazul în care au fost depistate probleme din declarația candidatei, chestionarul privind integritatea etică și din informațiile colectate, acele probleme au fost abordate în întrebări scrise adresate candidatei și în timpul audierilor în ședință publică.

Comunicarea scrisă cu candidata:

La 13 septembrie 2022, Comisia a trimis candidatei o solicitare de clarificare a informațiilor, care conținea șase întrebări, inclusiv nouă subîntrebări și o solicitare adițională de documente. Candidata a răspuns în termenul solicitat, la 17 septembrie 2022, la toate întrebările și a furnizat toate documentele solicitate.

La 9 noiembrie 2022, Comisia a trimis a doua rundă de 12 întrebări, inclusiv 27 subîntrebări și cinci solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte apărute în cadrul evaluării. Termenul-limită pentru trimiterea răspunsurilor a fost până la sfârșitul zilei de 12 noiembrie 2022. Candidata a răspuns la toate întrebările mai târziu decât termenul solicitat, la 14 noiembrie 2022, și nu a prezentat unele dintre documentele solicitate. Comisia a acceptat transmiterea tardivă a răspunsurilor. Candidata a comunicat informații suplimentare la 24 noiembrie 2022.

În urma cererii candidatei, la 13 decembrie 2022, candidatei i s-a acordat acces la materialele evaluării conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022.

La 14 decembrie 2022, candidata a participat la audieri în ședința publică a Comisiei.

II. Cadrul normativ privind evaluarea

Evaluarea de către Comisie a integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora (art. 8 alin. (1) din Legea nr. 26/2022).

Conform art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului *integrității etice* dacă:

- a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;
- b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017;
- c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

O serie de versiuni ale codurilor de etică aplicate judecătorilor în perioada de timp cuprinsă de evaluare. Codurile au fost: *Codul de etică profesională al judecătorului*, adoptat la Conferința judecătorilor din 4 februarie 2000, *Codul de etică al judecătorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 366/15 la 29 noiembrie 2007, *Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului*, aprobat prin Hotărârea nr. 8 a Adunării Generale a Judecătorilor din 11 septembrie 2015, modificat prin Hotărârea nr. 12 a Adunării Generale a Judecătorilor din 11 martie 2016, precum și *Comentariul la Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 230/12 din 8 mai 2018. Din 2018, *Ghidul Integrității Judecătorilor*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 318/16 din 3 iulie 2018 este o altă sursă relevantă în scopul evaluării aspectelor de integritate judiciară.

De asemenea, Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară, adoptate de Grupul Judiciar pentru Întărirea Integrității Justiției ca Proiect al Codului de Conduită Judiciară de la Bangalore 2001 și astfel cum au fost revizuite la Masa Rotundă a Președinților Curților Supreme din 25-26 noiembrie 2002 și aprobate de Consiliul Economic și Social al Națiunilor Unite, rezoluția 2006/23 (“Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară”) oferă îndrumări relevante.

Avizul nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind principiile și regulile care reglementează conduita profesională a judecătorilor, în special etica, comportamentul incompatibil și imparțialitatea, adoptat la 19 noiembrie 2002 („CCJE (2002) Op. N° 3”) oferă îndrumări suplimentare.

Conform art. 8 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de *integritate financiară* dacă:

- a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;
- b) Comisia constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate ale candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Conform art. 8 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia verifică:

- a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;
- b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;
- c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a

- persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;
- d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2);
 - e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art. 2 alin. (2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;
 - f) dacă există sau nu donații în care candidatul sau persoana specificată la art. 2 alin. (2) are statut de donatar sau de donator;
 - g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.

În aprecierea criteriilor aferente integrității etice și integrității financiare și în luarea deciziilor cu privire la acestea, Comisia nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv (art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022). Comisia apreciază informația acumulată cu privire la candidați după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisie (art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022).

Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele de mai sus, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată. (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022). După cum se menționează în Raportul Comisiei de la Veneția cu privire la verificarea integrității judecătorilor și procurorilor în Kosovo, „Într-un sistem de verificări prealabile de integritate, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în caz de simpla îndoială, pe baza unei evaluări a riscurilor. Cu toate acestea, decizia de a evalua negativ un deținător actual al postului ar trebui să fie legată de un indiciu de încălcare a legii, de exemplu avere inexplicabilă, chiar dacă nu poate fi dovedit dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale”. Totodată, „În alte investigații, cum ar fi verificarea mai largă a integrității, sarcina probei se va realiza pe baza balanței probabilităților”. Comisia de la Veneția, CDL-AD (2022)011-e, Kosovo - Opinia referitoare la documentul de concept privind verificarea integrității judecătorilor și procurorilor și proiectul de amendamente la Constituție, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 131-a sesiune plenară (Veneția, 17-18 iunie 2022), §§10,9.

Inversarea sarcinii probei către candidat, odată ce organul de evaluare a identificat probleme de integritate, a fost considerată admisibilă de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, chiar și în verificarea integrității judecătorilor în exercițiu care își pot pierde funcțiile sau pot fi sancționați în alt mod ca consecință a evaluării. În cauza *Xhoxhaj contra Albaniei*, nr. 15227/19, §352, 31 mai 2021, Curtea a afirmat că „nu este per se arbitrar, în sensul aspectului „civil” al articolului 6 § 1 din Convenție, ca sarcina probei să revină reclamantului în procedura de verificare a integrității după ce CIC [Comisia Independentă de Calificare] a pus la dispoziție constatările preliminare rezultate în urma încheierii anchetei și a dat acces la probele din dosarul cauzei”.

În temeiul art. 5 alin. (1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a

integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, aprobat la 2 mai 2022 în temeiul Legii nr. 26/2022 (în continuare “Regulament de evaluare”), numai dacă un candidat întrunește pe deplin toți indicatorii, așa cum sunt definiți în art. 8 alin. (2) – (5) din Legea nr. 26/2022, se consideră că acesta corespunde criteriilor de “integritate etică și financiară”.

III. Evaluarea candidatei

În timpul audierii în ședință publică, candidata a fost întrebată despre următoarele aspecte financiare și etice:

1. Nedepunerea declarației de avere și interese personale pentru perioada 2014 – 2016

a. Faptele

În conformitate cu Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii (în continuare “CSM”) nr. 147/4 din 4 februarie 2014, candidata a fost suspendată din funcția de judecător pentru perioada 5 mai 2014 – 2 octombrie 2017, la cererea candidatei de a beneficia de concediu pentru îngrijirea copilului. Suspendarea candidatei s-a încheiat la 2 octombrie 2017, când aceasta și-a reluat activitatea de judecător. La data de 30 martie 2018, candidata a depus la Autoritatea Națională de Integritate (în continuare “ANI”) declarația anuală privind averea și interesele personale (în continuare “declarația anuală”), pentru anul 2017.

În comunicarea scrisă cu Comisia, candidata a explicat că nu a depus declarațiile anuale pentru perioada 2014-2016 deoarece nu știa că avea obligația de a le depune pentru perioada de concediu pentru îngrijirea copilului și a realizat că aceasta a fost o omisiune doar atunci când Comisia a întrebat-o, în scris, despre acest lucru. Candidata a fost întrebată pentru prima dată despre acest aspect în cadrul unor întrebări trimise acesteia la 13 septembrie 2022.

Întrebată despre sursele sale de venit pentru perioada 2014 - 2016, candidata a explicat că a obținut venituri din două surse: (1) indemnizațiile de maternitate și pentru creșterea copilului și (2) venitul fostului său soț. În acest sens, candidata a prezentat documente care confirmă veniturile soțului său pentru perioada 2014-2016 și a furnizat cuantumul indemnizațiilor pentru creșterea copilului pe care le-a primit în acea perioadă. În ceea ce privește cheltuielile lunare pe care Comisia le-a calculat în funcție de cheltuielile de consum ale populației (CCP)¹, pe baza metodologiei Biroului Național de Statistică, candidata a declarat că nu a cheltuit lunar sume atât de mari de bani, însă nici nu a prezentat nicio documentație sau calcul privind cheltuielile sale reale din perioada 2014 - 2016. De asemenea, candidata a explicat că, între 2014 și 2017, a locuit

¹ CCP pentru orice an din perioada 2007 - 2018 se calculează pe baza metodologiei Biroului Național de Statistică (BNS) aplicate pentru perioada 2006-2018 (pe baza populației rezidente în Republica Moldova, în „serii discontinue”) și a metodei disponibile pe site-ul BNS. În acest caz, pentru indicatorul Cheltuieli de consum ale populației, în funcție de scopul cheltuielilor, numărul de copii și zona, pentru 2006 - 2018, au fost alese următoarele variabile: Anul – Total cheltuieli de consum – Zona (urbană/rurală) – Numărul de copii (dacă nu există copii, se alege selectează Fără copii) – MDL, media lunară pe cap de locuitor. Rezultatul obținut se înmulțește cu numărul de membri ai familiei și cu 12 luni calendaristice.

în casa socrilor săi, cheltuielile de întreținere fiind suportate, în mare parte, de aceștia. Candidata nu a prezentat niciun document de confirmare a cheltuielilor, achizițiilor sau/și a averii socrilor săi pentru perioada pentru care nu a depus declarațiile anuale.

În timpul audierii în ședință publică, candidata a confirmat că nu a depus declarațiile anuale pentru perioada 2014 - 2016 deoarece nu știa că avea obligația de a le depune pentru perioada de concediu pentru îngrijirea copilului. Candidata a declarat că a contactat ANI pentru a clarifica acest aspect abia după ce a primit a doua rundă de întrebări scrise din partea Comisiei (9 noiembrie 2022). Candidata a susținut că inspectorul ANI i-ar fi spus că procedurile de depunere a declarațiilor s-au schimbat și că nu mai era nevoie să le depună în prezent. Candidata a explicat că nu hotărâse încă dacă va depune sau nu declarațiile pentru perioada 2014 - 2016.

b. Cadrul normativ

Conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, nedeclararea de către candidat a averii și intereselor personale în modul stabilit de legislație reprezintă o neconformitate atât cu criteriul de integritate financiară, cât și cu criteriul de integritate etică.

Conform art. 8 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă Comisia constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Regulamentul de evaluare prevede că veniturile sau cheltuielile nedeclarate sunt relevante pentru integritatea financiară, în măsura în care acestea nu au fost declarate veridic, dar și pentru integritatea etică, inclusiv, dar fără a se limita la, în măsura în care se referă la venituri secundare interzise, evaziune fiscală sau încălcarea prevederilor privind combaterea spălării banilor (art. 6 alin. (1)). De asemenea, Regulamentul prevede că Anexa la Regulamentul de evaluare definește metoda de calcul a averii nedeclarate (art. 6 alin. (2)).

Conform art. 6 alin. (5) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, subiectul declarării care, în conformitate cu legislația în vigoare, are raporturile de muncă sau de serviciu suspendate depune declarația în termen de 30 de zile după reîncadrarea în funcție, indicând în declarație veniturile obținute împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui pe parcursul întregii perioade nedeclarate, de asemenea bunurile deținute și interesele personale menționate la art. 4 alin. (1) lit. b)–m) la data depunerii declarației.

Art. 5 alin. (4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale prevede că responsabilitatea pentru depunerea în termen a declarației, precum și pentru veridicitatea și deplinătatea informațiilor o poartă persoana care o depune.

Conform art. 330²alin. (2) din Codul contravențional nr. 218/2008, nedepunerea declarației de avere și interese personale de către persoana obligată să o depună se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale.

c. Motivarea

Comisia trebuie să verifice respectarea, de către candidată, a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, precum și sursele de venit și metodele de dobândire a activelor de către candidată și, dacă este cazul, de către membrii familiei și persoanele apropiate candidatei. De asemenea, Comisia trebuie să verifice dacă averea dobândită de candidată în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Candidata avea obligația de a depune o declarație de avere și interese personale în termen de cel mult 30 de zile de la data revenirii din concediul de îngrijire a copilului (2 octombrie 2017), adică cel târziu la 1 noiembrie 2017. Candidata nu a respectat această obligație. În martie 2018, aceasta a depus doar declarația anuală pentru 2017, fără informații privind veniturile sale sau alte informații financiare pentru perioada de concediu dintre 2014 și 2016.

Atât ca răspuns la întrebările scrise, cât și în cadrul audierii în ședință publică, candidata a confirmat că nu a depus declarația pentru perioada 2014 - 2016, deoarece nu știa că trebuia să își declare averea și interesele personale pentru perioada în care a lipsit din funcție fiind în concediul pentru creșterea copilului.

Comisia a luat act de încercarea candidatei de a clarifica acest aspect prin apelul telefonic la ANI. Totodată, Comisia a observat că spusele inspectorului ANI, potrivit căruia procedurile de depunere a declarațiilor s-ar fi schimbat și, prin urmare, nu ar mai fi necesară prezentarea declarațiilor, au fost doar citate de candidată, fără nicio dovadă, cum ar fi numele inspectorului ANI, data conversației și nicio înregistrare scrisă a întrebărilor candidatei și a răspunsurilor pe care inspectorul ANI le-ar fi dat. De asemenea, Comisia precizează că nedeținerea declarației de avere și interese personale de către persoana obligată să o depună constituie o contravenție în conformitate cu art. 330² alin. (2) din Codul contravențional.

De asemenea, Comisia a luat act de argumentul candidatei potrivit căruia omisiunea sa de a depune declarațiile pentru cei trei ani în care a fost în concediu nu a fost una intenționată și că „nu este vorba de faptul că dacă este un judecător – el nu este om și nu are dreptul să greșească cumva”.

Cu toate acestea, Comisia constată că lipsa informațiilor privind veniturile și averea dobândită de candidată în perioada 2014 - 2016 a împiedicat Comisia să își îndeplinească obligația de a verifica, în mod amănunțit, veniturile obținute de candidată și cheltuielile suportate în acea perioadă. În absența tuturor informațiilor financiare, Comisia nu și-a putut forma o imagine exactă a situației financiare a candidatei în acea perioadă și, prin urmare, nu a fost în măsură să verifice dacă veniturile obținute au fost legitime și dacă activele au fost dobândite în mod legal, așa cum este prevăzut la art. 8 din Legea nr. 26/2022.

Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriile de integritate financiară și etică, conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, în ceea ce privește nedeținerea declarației de avere și interese personale pentru perioada 2014-2016, care nu au fost înlăturate de candidată.

2. Întârzieri în examinarea a 16 plângeri privind condițiile de detenție

a. Faptele

În octombrie 2017, candidata a fost transferată temporar de CSM de la Judecătoria Cahul, sediul Taraclia (în continuare “Judecătoria Cahul”) la Judecătoria Criuleni, sediul Dubăsari (în continuare “Judecătoria Criuleni”) pentru o perioadă de șase luni. În aprilie 2018, CSM a prelungit perioada de transfer temporar cu încă șase luni, până în octombrie 2018.

În ianuarie 2019, candidata a fost numită în funcția de judecător de instrucție la Judecătoria Cahul, sediul Taraclia. În același timp, conform Hotărârii CSM nr. 444/21 din 16 octombrie 2018, candidata și-a păstrat atribuțiile în calitate de judecător pentru a finaliza examinarea mai multor dosare aflate pe rol la Judecătoria Criuleni. La Hotărârea CSM nr. 444/21 a fost anexată o listă de 56 de dosare a cărora examinare urma să fie definitivată de candidată.

Potrivit Hotărârii nr. 5/2 din 21 februarie 2020 a Colegiului disciplinar de pe lângă CSM (în continuare “Colegiul disciplinar”), în perioada 24 septembrie - 7 noiembrie 2019, CSM a primit 16 plângeri din partea condamnaților deținuți într-un penitenciar din Taraclia, împotriva candidatei, în calitatea sa de judecător de instrucție. Petiționarii au susținut că candidata nu a respectat termenul de trei luni pentru examinarea plângerilor lor. Conform art. 473³ alin. (4) din Codul de Procedură Penală, termenul maxim de examinare a plângerii referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, este de 3 luni. Procedura disciplinară împotriva candidatei a fost încetată la 21 februarie 2020, deoarece Colegiul disciplinar nu a constatat nicio abatere disciplinară în acțiunile candidatei. Un membru al Colegiului disciplinar a avut o opinie separată, motivând că candidata a comis o abatere disciplinară întrucât “nu a asigurat examinarea cu celeritate a cauzei menționate supra, fapt ce indică asupra neîndeplinirii corespunzătoare a obligațiilor de serviciu, fără o justificare rezonabilă, prin ce a afectat direct drepturile participanților la proces, în speță a autorului sesizării. Judecătorul urma să informeze conducerea instanței de judecată despre situația creată pentru a găsi modalitățile respective de examinare a cauzei date în termenii stabiliți și de respectare a cadrului legal”. Membrul Colegiului disciplinar, care a avut o opinie separată, a considerat că candidata a încălcat prevederile art. 12 alin. (1) și art. 15 alin. (1) lit. b), c) și d) din Legea nr. 444/1995 cu privire la statutul judecătorului, ceea ce – prin prisma art. 473³ alin. (4) din Codul de procedură penală care prevede expres termenul de 3 luni de examinare a plângerilor și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului – afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În urma contestării de către Inspekția judiciară pe lângă CSM a Hotărârii Colegiului disciplinar, CSM a adoptat Hotărârea nr. 227/24 din 6 octombrie 2020, prin care a fost aplicată candidatei o sancțiune disciplinară în formă de „avertisment” în baza art. 4 alin. (1) lit. i) și j) din Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor. CSM a motivat că apărarea judecătorului de alegerile aduse, precum că dânsa a activat o perioadă fără grefier sau s-a aflat în concediu anual, ulterior în concediu medical, nu pot fi reținute, deoarece plecarea judecătorului în concediu anual, știind cu certitudine despre existența în procedura sa a plângerilor care se examinează în termen de 3 luni, denotă iresponsabilitatea magistratului și nu-l absolvă de răspundere. De asemenea, CSM a remarcat că informația din partea președintelui Judecătoriei

Cahul atesta că în perioada respectivă, judecătorului i-a fost repartizat un grefier, or, judecătorul nu a înaintat nicio cerere către administrația judecătoriei pentru a soluționa acest impediment în exercitarea atribuțiilor sale.

Candidata a contestat hotărârea CSM, iar prin Hotărârea nr. 3-202/21 din 29 noiembrie 2021, Curtea de Apel Chișinău a anulat hotărârea CSM. Curtea de Apel a concluzionat că sancțiunea disciplinară a fost aplicată candidatei în mod arbitrar, fără a se stabili, cu certitudine, unul dintre nivelurile de vinovăție prevăzute de lege, și anume – dacă s-a constatat intenția ori neglijența gravă în acțiunile candidatei.

La 4 februarie 2022, CSM a depus recurs, solicitând repunerea în termen a recursului la Curtea Supremă de Justiție. Prin Încheierea nr. 3ra-271/22, din 6 iulie 2022, Curtea Supremă de Justiție a declarat recursul CSM inadmisibil.

În răspunsurile la întrebările scrise adresate de Comisie pe parcursul evaluării, candidata a precizat că audierile dosarelor în cazul cărora au fost depuse 16 plângeri au fost amânate din mai multe motive neimputabile acesteia, după cum urmează:

- neprezentarea informației de către instituția penitenciară referitor la condițiile de detenție, lipsa avocatului care reprezenta petiționarii, aflarea candidatei în concediu medical și lipsa grefierului;
- candidata examina dosare în două instanțe aflate la o distanță aproximativă de 230 km și nu a avea posibilitatea fizică de a stabili ședințe în ambele instanțe în aceeași zi;
- candidata s-a aflat în concediu anual de 45 de zile în anul 2019;
- în anul 2019, candidata a lucrat în cadrul Judecătoriei Cahul timp de 51 de zile;
- candidata a programat audierile în zilele respective în cel mai eficient mod posibil, având 8-10 audieri pe zi;
- candidata avea încă 56 de dosare la Judecătoria Criuleni, iar în perioada noiembrie 2018-ianuarie 2019 a primit dosare de drept comun, penal și civil, care deseori necesitau mai multe ședințe în comparație cu cauzele care țin de competența judecătorului de instrucție.

În timpul audierii în ședință publică, candidata a confirmat că a primit 16 plângeri în anul 2019 și că ședințele de judecată pe dosarele respective fuseseră amânate din cauza neprezentării informației de către instituția penitenciară referitor la condițiile de detenție, a aflării judecătorului în concediului medical, a lipsei grefierului și din alte cauze. În ceea ce privește afirmația președintelui Judecătoriei Cahul, la care se face referire în hotărârea CSM, potrivit căreia candidata a avut un grefier în acea perioadă, candidata consideră că acea declarație nu a fost verificată, deoarece, grefierul, într-adevăr, s-ar fi aflat în concediu medical îndelungat și avuse o intervenție chirurgicală. De asemenea, candidata a declarat că l-a informat în mai multe rânduri pe președintele Judecătoriei Cahul despre imposibilitatea sa de a lucra din cauza stării sale de sănătate și că a solicitat ca dosarele care urmau să fie examinate în termene să fie luate de pe rolul său, deoarece nu avea posibilitatea să își reia activitatea decât la începutul anului 2020. Conform spuselor candidatei, după mai multe discuții, aceasta a informat administrația judecătoriei în scris.

Aceasta a mai menționat și că la sediul judecătorei Taraclia este numai un grefier care posedă limba română și că acestuia îi fuseseră atribuite toate dosarele în limba română. Candidata a confirmat, de asemenea, că în mai 2019 a mers într-o excursie de trei zile în Elveția și Italia. În perioada 17 - 27 octombrie 2019, candidata s-a aflat într-o deplasare în scop profesional în SUA. Potrivit candidatei, în acea perioadă, doar o singură ședință de judecată pe dosarele referitoare la condițiile de detenție a fost amânată din cauza absenței sale.

După audierea în ședință publică, Comisia a solicitat candidatei să explice ce măsuri a întreprins înainte să plece în cele două deplasări din luna mai și din luna octombrie, în 2019, pentru a se asigura că dosarele cu privire la condițiile de detenție, care i-au fost atribuite, se vor examina în termenul prevăzut de lege, și să prezinte toate documentele confirmative relevante. Candidata a răspuns că în cazul deplasării din 24-27 mai 2019 nu a fost necesar să întreprindă oarecare măsuri pentru a asigura examinarea dosarelor deoarece vineri, data de 24 mai 2019, aceasta a fost la serviciu și a participat la ședințele programate, iar zilele de 25 și 26 mai au fost sâmbătă și duminică, și că pentru 27 mai nu era programată nicio ședință. Candidata a explicat că deplasarea din 17-27 octombrie 2019 a fost una de serviciu, în cadrul unui program în care a fost inclusă de Institutul Național al Justiției. Potrivit candidatei, în acea perioadă, doar o singură ședință de judecată pe dosarele referitoare la condițiile de detenție a fost amânată.

Mai jos se găsește un tabel elaborat pe baza informațiilor din Hotărârea Colegiului disciplinar nr. 5/2 din 21 februarie 2020, din Hotărârea CSM nr. 227/24 din 6 octombrie 2020, din documentele prezentate de candidată (în special certificatele privind concediile sale), precum și pe baza informațiilor de pe portalul web național cu privire la programul ședințelor de judecată la Judecătoria Cahul. Acest tabel reflectă o imagine de ansamblu a datelor la care au fost depuse plângeri, datele audierilor planificate, data expirării termenului și motivele amânării și absenței judecătorului.

Tabelul nr. 1 Plângerile examinate de candidată

Data plângerii	Petiționar	Data ședinței	Motivul amânării	Datele când candidata a fost absentă	
	P 1	11 martie 2019	ședință amânată din cauza lipsei raportului de la penitenciar		
		15 aprilie 2019	ședință amânată din cauza lipsei grefierului		
		30 aprilie 2019 – expiră termenul de 3 luni			
		23 septembrie 2019	ambele ședințe amânate din cauza concediului medical al candidatei	Concediu medical 1 – 23.09.2019-16.10.2019	
		8 noiembrie 2019		Concediu medical 2 – 31.10.2019-14.11.2019	
	P 2	14 martie 2019	ședință amânată din cauza lipsei grefierului		
		30 aprilie 2019 – expiră termenul de 3 luni			
		21 mai 2019	ședință amânată din cauza că lipsea avocatul petiționarului		

29 ianuarie 2019		26 august 2019	ședință amânată deoarece acea zi a fost declarată zi liberă națională		
		25 octombrie 2019	ședință amânată din cauza concediului neplătit al candidatei	Decizia CSM din 17.10.2019 privind acordarea de concediu neplătit (17-27 octombrie 2019) pentru o deplasare profesională în SUA	
	Următoarea ședință programată pentru 20 februarie 2020; cauză finalizată de alt judecător; termenul pedepsei a fost redus				
	P 3		11 martie 2019	ședință amânată din cauza lipsei raportului de la penitenciar	
			16 aprilie 2019	ședință amânată din cauza lipsei grefierului	
		30 aprilie 2019 – expiră termenul de 3 luni			
			24 septembrie 2019	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	Concediu medical 23.09.2019 – 16.10.2019
		Următoarea ședință a fost programată pentru 19 decembrie 2019 – nu sunt disponibile alte informații			
	P 4		14 martie 2019	ședință amânată din cauza lipsei grefierului	
		30 aprilie 2019 – expiră termenul de 3 luni			
		21 mai 2019	ședință amânată din cauza lipsei raportului de la penitenciar		
		12 august 2019	ședință amânată din cauza lipsei raportului de la penitenciar		
		10 septembrie 2019	ședință amânată din cauza lipsei de timp		
		16 septembrie 2019	ședință amânată din cauza lipsei de timp		
		24 septembrie 2019	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	Concediu medical 23.09.2019 – 16.10.2019	
Următoarea ședință a fost programată pentru 10 decembrie 2019 – nu sunt disponibile alte informații					
13 martie 2019	P 5	13 mai 2019	ședință amânată din cauza că lipsea avocatul petiționarului		
		14 iunie 2019 – expiră termenul de 3 luni			
		7 octombrie 2019	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	Concediu medical 23.09.2019 – 16.10.2019	
		Următoarea ședință programată pentru 13 ianuarie 2020; cauză finalizată de alt judecător; termenul pedepsei a fost redus			

	P 6	13 mai 2019	ședință amânată din cauza că lipsea avocatul petiționarului	
		14 iunie 2019 – expiră termenul de 3 luni		
		7 octombrie 2019	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	Concediu medical 23.09.2019 – 16.10.2019
Următoarea ședință programată pentru 16 ianuarie 2020; cauză finalizată de alt judecător; termenul pedepsei a fost redus				
14 martie 2019	P 7	20 mai 2019	ședință amânată din motiv neclar	
		14 iunie 2019 – expiră termenul de 3 luni		
		29 august 2019	ședință amânată din cauza concediului anual	Ordin de acordare a concediului anual 28.08.2019 - 05.09.2019
		30 septembrie 2019	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	Concediu medical 23.09.2019 – 16.10.2019
Următoarea ședință a fost programată pentru 30 ianuarie 2020 – nu sunt disponibile alte informații				
20 martie 2019	P 8	21 iunie 2019 – expiră termenul de 3 luni		
		20 august 2019	ședință amânată din cauza concediului anual al candidatei	Ordin de acordare a concediului anual 20.08.2019 - 23.08.2019
		11 octombrie 2019	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	• Concediu medical 23.09.2019 – 16.10.2019
		04 noiembrie 2019	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	• Concediu medical 31.10.2019 – 14.11.2019
	P 9	30 mai 2019	ședință amânată din cauza lipsei candidatei, care participa la un seminar în Chișinău	
		21 iunie 2019 – expiră termenul de 3 luni		
		23 septembrie 2019	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	Concediu medical 23.09.2019 – 16.10.2019
Următoarea ședință programată pentru 21 iulie 2020; cauză finalizată de alt judecător; termenul pedepsei a fost redus				
21 martie 2019	P 10	14 mai 2019	ședință amânată din cauza lipsei raportului de la penitenciar	
		04 iunie 2019	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	Concediu medical 04.06.2019 – 07.06.2019
		22 iunie 2019 – expiră termenul de 3 luni		

		23 august 2019	ședință amânată din cauza concediului anual al candidatei	Ordin de acordare a concediului anual 20.08.2019 - 23.08.2019
		10 octombrie 2019	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	Concediu medical 23.09.2019 – 16.10.2019
		Următoarea ședință a fost programată pentru 17 februarie 2020 – nu sunt disponibile alte informații		
28 martie 2019	P 11	29 iunie 2019 – expiră termenul de 3 luni		
		20 august 2019	ședință amânată din cauza concediului anual al candidatei	Ordin de acordare a concediului anual 20.08.2019 - 23.08.2019
		11 octombrie 2019	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	Concediu medical 23.09.2019 - 16.10.201
		Următoarea ședință programată pentru 15 ianuarie 2020; cauză finalizată de alt judecător; termenul pedepsei a fost redus		
	P 12	29 iunie 2019 – expiră termenul de 3 luni		
		19 august 2019	ședință amânată – motiv necunoscut	---
		1 noiembrie 2019	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	Concediu medical 31.10.2019 – 02.11.2019
	P 13	29 iunie 2019 – expiră termenul de 3 luni		
		19 august 2019	ședință amânată – motiv necunoscut	---
		1 noiembrie 2019	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	Concediu medical 31.10.2019-02.11.2019
	P 14	29 iunie 2019 – expiră termenul de 3 luni		
		19 august 2019	ședință amânată din cauza participării judecătorului la altă ședință de judecată	
		1 noiembrie 2019	ședință amânată din cauza participării judecătorului la altă ședință de judecată	Concediu medical 31.10.2019-02.11.2019
		7 noiembrie	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	Nu au fost prezentate documente
	Următoarea ședință programată pentru 15 ianuarie 2020; cauză finalizată de alt judecător; termenul pedepsei a fost redus			
3 mai 2019	P 15	4 august 2019 – expiră termenul de 3 luni		
		30 septembrie	ședință amânată din cauza	Concediu medical

		2019	concediului medical al candidatei	23.09.2019-16.10.2019
		Următoarea ședință a fost programată pentru 30 ianuarie 2020 – nu sunt disponibile alte informații		
		9 august 2019 – expiră termenul de 3 luni		
8 mai 2019	P 16	3 octombrie 2019	ședință amânată din cauza concediului medical al candidatei	Concediu medical 23.09.2019-16.10.2019
		Următoarea ședință a fost programată pentru 4 februarie 2020 – nu sunt disponibile alte informații		

b. Cadrul normativ

Conform art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de *integritate etică* dacă:

- nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;
- în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017;
- nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

Conform art. 5 alin. (2) al Regulamentului de evaluare, la evaluarea conformității candidatei cu criteriul de integritate etică, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, care să cuprindă, dar fără a se limita, la următoarele:

- dacă incidentul a fost un eveniment singular;
- lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii nesemnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier;
- sau care nu este perceput de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și regulamentelor.

Conform Principiului 6 din Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară (2002), competența și diligența sunt premise ale exercitării corecte a atribuțiilor judiciare.

Principiul 6.1 din Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară (2002) prevede că atribuțiile judiciare ale unui judecător au precădere față de orice alte activități.

Principiul 6.2 din Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară (2002) prevede că judecătorul își va dedica activitatea sa profesională îndeplinirii atribuțiilor judiciare, care includ nu numai exercitarea funcției judiciare, a responsabilităților față de instanță și luarea hotărârilor, ci și îndeplinirea altor sarcini relevante pentru activitatea judiciară și pentru funcționarea instanței.

Conform Principiului 6.4 din Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară (2002), judecătorul se va informa asupra evoluțiilor importante ale dreptului internațional, inclusiv cu privire la convențiile internaționale și ale altor instrumente ce reglementează norme în materia drepturilor omului.

Principiul 6.5 din Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară (2002) prevede că judecătorul își va exercita toate atribuțiile judiciare, inclusiv emiterea hotărârilor atunci când a fost dispusă amânarea pronunțării lor, într-o manieră eficientă, echitabilă și cât mai promptă.

Art. 6 alin. (1) din Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului (2015) prevede că judecătorul este obligat să respecte egalitatea persoanelor în fața legii, asigurându-le un tratament cuviincios prin apărarea demnității și onoarei lor, precum și integritatea fizică și morală a tuturor participanților la procedurile judiciare. Atitudinea corectă, imparțială față de om ca valoare supremă, respectarea drepturilor și libertăților fundamentale în conformitate cu normele de drept naționale și internaționale și cu principiile morale general-recunoscute sunt cerințe obligatorii față de judecător.

Conform art. 6 alin. (3) din Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului (2015), în exercitarea atribuțiilor, judecătorul are următoarele obligații: a) va îndeplini îndatoririle și funcțiile de serviciu profesionist, competent, inclusiv toate sarcinile administrative date conform legii; c) va decide prompt, eficient și obiectiv în toate cauzele judiciare, acționând cu diligență și în timp util, să respecte termenele legale, iar în cazul în care legea nu prevede astfel de limite, să-și îndeplinească îndatoririle într-o perioadă de timp rezonabilă; f) va exercita responsabilitățile juridice ce îi revin în măsura în care să se asigure de aplicarea corectă a legii și instrumentarea cauzelor în mod echitabil, eficient și fără întârziere.

Conform art. 6 alin. (4) al Codului de etică și conduită profesională al judecătorului (2015), judecătorul va folosi resursele disponibile într-un mod optim și responsabil. Va menține cunoștințele și aptitudinile profesionale la un nivel înalt, în special în ceea ce privește gestionarea, comunicarea și cooperarea.

Conform art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022, în aprecierea criteriilor prevăzute la alin.(2)-(5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv.

Conform art. 15 alin. (1) lit. b), c) și d) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, judecătorii sunt obligați: (b) să asigure apărarea drepturilor și libertăților persoanelor, onoarei și demnității acestora; (c) să respecte întocmai cerințele legii la îndeplinirea justiției și să asigure interpretarea și aplicarea uniformă a legislației (d) să se abțină de la fapte care dăunează intereselor serviciului și prestigiului justiției, care compromit cinstea și demnitatea de judecător,

provoacă îndoieli față de obiectivitatea lor;

Conform art. 4 alin. (1) lit. i) și j) din Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, constituie abatere disciplinară (i) încălcarea normelor imperative ale legislației în procesul de înfăptuire a justiției; (j) neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere sau necorespunzătoare a unei obligații de serviciu, fără o justificare rezonabilă, dacă aceasta a afectat în mod direct drepturile participanților la proces sau ale altor persoane.

c. Motivarea

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare "CtEDO"), în cauza *Șișanov c. Republicii Moldova*, nr. 11353/06 din 15 septembrie 2015, a constatat încălcarea art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (în continuare "Convenția") și, în decizia sa, a oferit mai multe recomandări Republicii Moldova. În temeiul art. 46 din Convenție, CtEDO a indicat că autoritățile ar trebui, fără întârziere, să stabilească un remediu preventiv și compensatoriu eficient sau o combinație de remedii în legătură cu condițiile inadecvate de detenție. În ceea ce privește garanțiile procedurale, CtEDO a declarat că plângerea unui deținut trebuie să fie examinată într-o perioadă de timp rezonabilă, iar prevederile ce vor reglementa această procedură trebuie să respecte principiul echității, prevăzut de articolul 6 §1 din Convenție.

Articolele 473²-473⁴ din Codul de procedură penală, în vigoare de la 1 ianuarie 2019, au stabilit un mecanism de examinare a plângerilor cu privire la condițiile de detenție, care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului. Perioada maximă de examinare a acestui tip de plângeri a fost stabilită drept trei luni.

Procedura disciplinară a candidatei a fost inițiată de Inspekția Judiciară pe baza sesizărilor privind pretinse întârzieri la examinarea a 16 plângeri depuse de deținuții din Penitenciarul Taraclia cu privire la condițiile de detenție. Candidata nu a luat decizii într-o perioadă de trei luni, termenul prevăzut de lege, pe nici unul dintre aceste 16 cazuri. Pretinsele întârzieri în examinarea dosarelor, admise de candidată, aveau un diapazon de la 8 la 11 luni. Pe lângă faptul că nu avea un grefier la dispoziție, judecătoria a atribuit întârzierile în realizarea sarcinilor mai multor perioade de absență de la Judecătoria Cahul (sediul Taraclia), care au fost cauzate de concedii anuale plătite, concedii medicale, deplasări cu scop profesional, concediu neplătit pentru îngrijirea copilului și delegarea către Judecătoria Criuleni (sediul Dubăsari) pentru finalizarea examinării a 56 de dosare atribuite candidatei în perioada anilor 2017 - 2018.

Dintre cele 56 de cauze atribuite candidatei la Judecătoria Criuleni, candidata a emis decizii pe 36 de cauze în anul 2018, înainte să fi fost depuse sau atribuite candidatei plângerile cu privire la condițiile de detenție. Analiza programului de ședințe și a portalului digital al deciziilor emise în Judecătoria Criuleni a scos în evidență faptul că în anul 2019 (anul în care cele 16 plângeri au fost primite spre examinare de Judecătoria Cahul), candidata a emis decizii pe 11 dintre cele 20 de cauze rămase pendinte la Judecătoria Criuleni. Celelalte nouă cauze de la Judecătoria Criuleni au fost reatribuite spre examinare altor judecători. Astfel, în anul 2019, candidata a emis decizii doar pe 11 cauze de la Judecătoria Criuleni. Din analiza numărului de cauze redistribuite la Judecătoria Criuleni, Comisia observă că administrația instanței a încercat să reducă numărul de cauze pendinte ale candidatei, fapt care trebuia să-i fi oferit oportunitatea de a se concentra pe

examinarea cauzelor în timpul corespunzător la locul de muncă de bază – Judecătoria Cahul, sediul Taraclia.

Conform Ordinului Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. 1432 din 7 decembrie 2018 cu privire la aprobarea balanței timpului de lucru în anul 2019, a fost stabilit un număr total de 251 de zile lucrătoare în anul 2019 pentru o săptămână de lucru de 5 zile. Din calcularea zilelor efectiv lucrate în anul 2019 de către candidată, se pare că, din totalul de 251 de zile lucrătoare, candidata a petrecut 51 de zile lucrând la Judecătoria Cahul, 137 de zile – în diferite tipuri de concedii, iar restul de 63 de zile se presupune că candidata le-a lucrat la Judecătoria Criuleni pentru a finaliza cauzele pendinte. Principiul loc de muncă al candidatei în 2019 a fost Judecătoria Cahul, iar numirea ei a fost făcută pentru a eficientiza volumul de lucru al instanței și, în special, pentru a asigura examinarea la timp a cauzelor cu termene procedurale foarte limitate. Analiza numărului de zile petrecute de candidată în fiecare dintre instanțe și a numărului de zile de absență de la locul de muncă din cauza concediilor medicale, anuale, neplătite și deplasărilor profesionale a generat dubii cu privire la utilizarea eficientă a timpului de lucru de către candidată în îndeplinirea atribuțiilor sale de serviciu în cadrul Judecătoriei Cahul, Oficiul Taraclia.

Plângerile privind condițiile de detenție au fost atribuite candidatei la Judecătoria Cahul începând cu ianuarie 2019. Pe baza datelor la care au fost depuse cele 16 cauze, decizii trebuiau să fie luate cu privire la ele cel târziu la 9 august, conform termenului limită prevăzut în legislație.

În legătură cu agenda ședințelor de judecată stabilite pentru examinarea celor 16 cauze în Judecătoria Cahul (sediul Taraclia), Comisia este îngrijorată de faptul că candidata a admis încălcarea termenelor prevăzute de Codul de Procedură Penală de la bun început, stabilind ședințele de judecată la un interval de 2 - 3 luni de la momentul primirii acestora în procedură. În șapte dintre cele 16 cauze, primele ședințe (*a se vedea Tabelul nr. 1 de mai sus, cu privire la plângerile nr. 8 și 11-16*) au fost stabilite *după* expirarea termenului limită de trei luni prevăzut de legislație. Această abordare a făcut imposibilă respectarea termenului limită de trei luni. În alte șase cauze, candidata a avut o singură ședință programată înainte de expirarea termenului limită și doar în trei cazuri au fost programate câte două ședințe înainte de expirarea termenului limită. Între 4 iunie și 12 august candidata nu a programat nicio ședință pe vreuna din aceste cauze. Pe parcursul acestei perioade, conform legii, urmau emise decizii pe 12 din cele 16 cauze.

Respectiv, Comisia a fost îngrijorată de diligența insuficientă din partea candidatei în ceea ce privește organizarea programului ei de lucru și inabilitatea ei de a prioritiza cauzele ce au importanță conform standardelor CtEDO, care necesită a fi examinate și soluționate într-o perioadă de timp rezonabilă, date fiind drepturile care sunt afectate.

Comisia a analizat principalele motive de re-programare a ședințelor de judecată, după cum urmează:

- Absența grefierului – patru amânări (două pe 14 martie, care au fost amânate cu două luni fiecare, una pe 15 aprilie și una pe 16 aprilie, care ambele au fost amânate cu cinci luni). În toate aceste cauze termenul limită a expirat în timpul perioadei de amânare;
- Absența avocatului – trei amânări (una cu trei luni, două cu câte cinci luni);
- Lipsa raportului de la penitenciar – trei amânări care au fost înainte de termenul limită de

3 luni (fiecare a fost amânată cu o lună) și o amânare după expirarea termenului limită de 3 luni (a fost amânată cu 3 luni);

- Concediul medical al candidatei – 17 amânări: una în iunie, șase în septembrie, șase în octombrie și patru în noiembrie 2019;
- Concediul anual al candidatei – cinci amânări în total (una în octombrie și patru în perioada 20-29 august).

Conform informațiilor disponibile Comisiei, cel puțin patru ședințe au fost amânate din cauza lipsei grefierului, fapt care nu poate fi imputat candidatei. Cu toate acestea, două dintre amânări cauzate de lipsa grefierului au avut loc pe 14 martie, una pe 15 aprilie și una pe 16 aprilie, ceea ce sugerează că lipsa grefierului a fost un incident izolat și nu a continuat în timpul perioadei când cauzele erau în procedura candidatei.

Pe lângă argumentul candidatei despre lipsa grefierului, Comisia a luat act de afirmațiile candidatei privind lipsa de cooperare din partea administrației instanței pentru a rezolva situația referitoare la concediul medical de durată al grefierului. Cu toate acestea, Comisia nu a primit documente de confirmare din partea candidatei cu privire la nicio solicitare adresată administrației instanței pentru a rezolva o oarecare problemă legată de lipsa grefierului în perioada martie - aprilie, sau în orice altă perioadă. Candidata a prezentat doar o copie a unei scrisori electronice din 31 octombrie 2019 către președintele instanței, în care solicita să fie întreruptă atribuirea aleatorie a dosarelor către ea în legătură cu concediul medical și o perioadă de reabilitare planificată cu perioada de până la o lună. Comisia a observat că scrisoarea electronică din octombrie era o cerere tehnică în contextul concediului care urma să aibă loc, nu o solicitare de atribuire a unui grefier sau documentare a inabilității candidatei de examina dosare din cauza concediului medical al grefierului.

Comisia a analizat în continuare perioadele de amânare a ședințelor de judecată. În șapte din șaisprezece cazuri, ședințele au fost reprogramate pentru o perioadă cuprinsă între trei și cinci luni, după cum urmează:

- Dosarul petiționarului nr. 1 – ședința din aprilie amânată pentru septembrie (cinci luni);
- Dosarul petiționarului nr. 5 – ședința din mai amânată pentru octombrie (cinci luni);
- Dosarul petiționarului nr. 6 – ședința din mai amânată pentru octombrie (cinci luni);
- Dosarul petiționarului nr. 7 – ședința din septembrie amânată pentru ianuarie (patru luni);
- Dosarul petiționarului nr. 9 – ședința din mai amânată pentru septembrie (patru luni);
- Dosarul petiționarului nr. 13 – prima ședință stabilită în august, iar a doua a fost amânată pentru noiembrie (trei luni);
- Dosarul petiționarului nr. 14 – prima ședință stabilită în august, iar a doua a fost amânată pe noiembrie (trei luni);

Cu alte cuvinte, aproape în jumătate dintre cauze, ședințele au fost programate sau reprogramate pentru perioade ce depășeau termenul de trei luni pentru luarea deciziei pe astfel de cauze. Durata acestor amânări, ca și stabilirea ședinței inițiale în majoritatea cazurilor la 2 - 3 luni de la depunerea plângerii, demonstrează nerespectarea scopului legislativ de a asigura gestionarea promptă a plângerilor privind condițiile de detenție.

În ceea ce privește întârzierile și amânările pe care candidata le-a atribuit concediilor anuale, medicale și de îngrijire a copilului pe care le-a luat, Comisia recunoaște importanța garantării timpului liber al judecătorilor și a dreptului de a beneficia de concedii medicale și/sau neplătite. Conform Comentariului asupra Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară, trebuie recunoscută importanța responsabilității judecătorului față de propria familie. Judecătorul ar trebui să aibă suficient timp pentru a putea să își păstreze bunăstarea fizică și psihică și ar trebui să aibă ocazii rezonabile de a-și perfecționa deprinderile și cunoștințele necesare pentru îndeplinirea în mod efektiv a atribuțiilor sale profesionale. Cu toate acestea, în acest caz, concediile candidatei nu păreau să o împiedice pe aceasta să decidă asupra plângerilor în termenul legal, deoarece candidata a avut doar 4 zile de concediu medical (4 - 7 iunie 2019) înainte de expirarea ultimului dintre termene, la 9 august 2019.

De asemenea, Comisia subliniază și ia în considerare faptul că volumul de muncă per judecător în sistemul judiciar din Republica Moldova a fost și este încă mare/foarte mare. Prin urmare, Comisia consideră că toate instanțele naționale se confruntă cu aceeași problemă, dar unii judecători reușesc, în termeni rezonabili, să își îndeplinească cu succes îndatoririle prin organizarea muncii lor. Pentru a soluționa cauzele în mod eficient, echitabil și prompt, un judecător trebuie să demonstreze că acordă atenția cuvenită drepturilor părților de a fi audiate și de a rezolva problemele fără costuri sau întârzieri inutile.

În concluzie, candidata a admis întârzieri în 16 cauze. Atât numărul cauzelor, cât și durata amânărilor au o semnificație majoră. Pe niciuna dintre aceste spețe nu s-a emis o decizie în limita termenului de trei luni, stabilit de lege, iar în unele din aceste cauze o decizie a fost emisă într-o perioadă de până la 11 luni. După ce candidata a fost suspendată din funcția în noiembrie 2019 (concediu pentru îngrijirea copilului), cele 16 cauze au fost repartizate altor judecători. În 6 din 16 plângeri, cauzele au fost încheiate și deciziile au fost pronunțate la ședința imediat următoare. În acele cauze, fiecare dintre plângeri a fost acceptată și a fost redus termenul de detenție.

Pe lângă numărului în sine de cauze amânate, aceste întârzieri aveau loc în cauze referitor la care a fost stabilit un imperativ legislativ de a emite decizii, pe astfel de cauze, fără întârziere, întrucât condițiile de detenție ar putea crea un risc grav de prejudiciu pentru persoanele deținute. Deși întârzierile în luarea deciziilor judecătorești sunt regretabile în toate cazurile, atunci când întârzierea subminează o garanție legală de protejare a drepturilor și siguranței persoanelor cu protecție limitată, întârzierea este deosebit de gravă.

Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriile de integritate etică, conform art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, în ceea ce privește admiterea întârzierilor la examinarea a 16 sesizări privind condițiile de detenție în anul 2019, care nu au fost înlăturate de candidată.

IV. Decizia

În baza art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidata nu corespunde criteriilor de integritate întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidată a criteriilor de integritate

etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

V. Calea de atac și publicarea deciziei

Conform art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, decizia poate fi contestată de către candidata evaluată în termen de 5 zile de la data recepționării deciziei motivate.

Conform art. 13 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, decizia este transmisă prin email candidatei și instituției responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului, care este, în acest caz, Consiliul Superior al Magistraturii. În cazul în care candidata, în termen de 48 de ore de la momentul expedierii deciziei, nu notifică Comisia despre refuzul său privind publicarea, decizia se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Magistraturii, în formă depersonalizată, cu excepția numelui și prenumelui candidatei, care rămân publice. Comisia va publica, de asemenea, decizia pe pagina sa web, în cazul în care candidata nu se opune publicării.

Această decizie a fost adoptată de majoritatea celor cinci membri participanți ai Comisiei.

Opinia separată a lui Vitalie MIRON este anexată la prezenta decizie.

Decizia fost întocmită în limba engleza și tradusă în limba română.

Semnătura:

Herman von HEBEL
Președinte al Comisiei